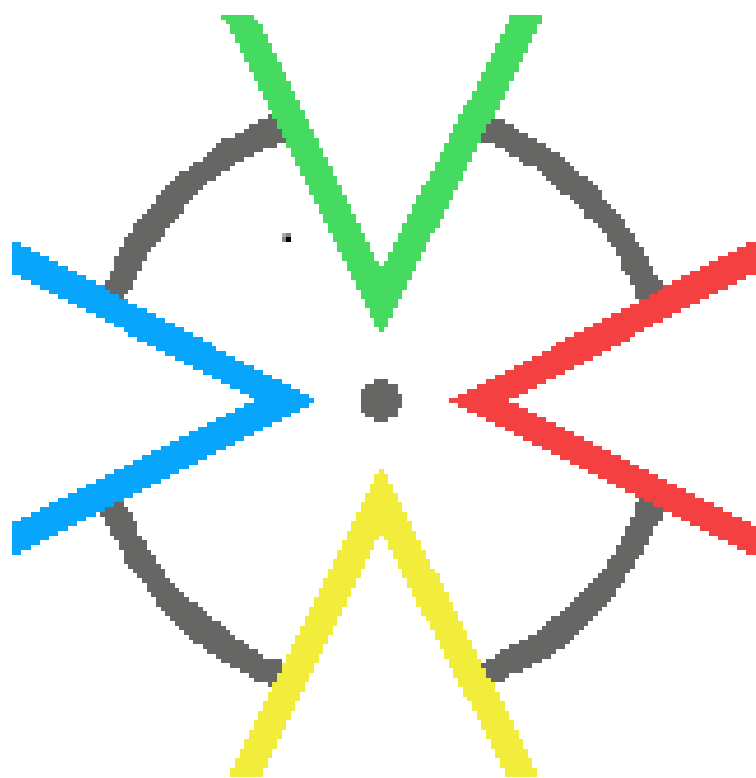

Samiskt Parlamentariskt Råds

Ungdomskonferens

”Dålle • Dolla • Dállå • Dállá • Toll Tullâ • ОГОНЬ”

SPRs Ungdomskonferens i Tråante den 8 februari 2017

Resolutionen framlades under Samiskt parlamentariskt råds ungdomskonferens "Dålle • Dolla • Dállå • Dålla" den 8 februari 2017. Förarbetet med resolutionen har Sametingens ungdomsråd i Sverige, Norge och Finland gjort. Innan och under konferensdagen har deltagarna haft möjlighet att komma in med tilläggsförslag och revideringar till resolutionen. Resolutionen är ett arbete av samiska ungdomar och för samisk ungdom.

1. Vi påpekar att samerna som ett folk, både nationellt och gränsöverskridande perspektiv, har rätt att få veta sin egen historia och existera som ett samiskt folk. Vi har rätt över vår ekonomiska, sociala och kulturella utveckling.
2. Vi påminner om att samerna är ett folk i fyra länder, och att gränser inte ska skilja samerna som ett folk. Samiska ungdomars samarbete ska säkras, och de behöver gemensamma forum och särskilda mötesplatser. Vi framhåller behovet av att prioritera samernas samarbete med andra urfolk oberoende av statsgränser.
3. Vi understryker att samer har rätt till självidentifiering och att varje same har rätt att bli accepterade som de är nu och i framtiden.
4. Vi anser att samer som traditionellt innehar mark och vatten har rätten till dem. Vi fastslår att samiska näringar är centrala och integrerade delar av samisk kulturutövning. För många samer är nyttjande av mark och vatten väldigt viktigt, t ex de som utövar rennäring, duodji, jakt, fiske, samisk turism, samisk mat, samisk design, media, samiskt gårdsbruk och andra naturnäringar. Mycket av samernas kultur och identitet är knutet till mark och vatten och deras äganderätt bör tillförsäkras dem. Vi kräver att utnyttjande och exploatering av mark och vattenresurser inte ytterligare ska utarma de samiska näringarnas behov. Vi vill skydda marker och vatten från förödande exploateringar, såsom gruvor och vindkraftverk, som leder till förstörelse av fiskevatten och betesmarker. Myndigheter och institutioner ska även inhämta information och kunskap från de som lever och brukar i de samiska områdena. När andra exponerar samisk kultur ska korrekt information framkomma, t.ex. namnortografier på kåtor, stigar och flyttleder.
5. Renen är inte bara en näring i den samiska kulturen, utan har även ett starkt symboliskt värde för den samiska identiteten. När hatet mot samer tar sig uttryck som djurplågeri mot renen slår det därför ofta extra hårt mot den drabbade renägaren, och mot det samiska folket. Vi kräver att plågeri som renen även ska utredas som ett hatbrott mot samer samt att fler resursinstanser ska finnas för utredning av tjuvslakt och plågeri av renar.
6. Vi anser att myndigheter bör uppmuntra och möjliggöra renskötseln och särskilt beakta unga renskötares situationer. Tvångsslakt ska inte försvåra unga renskötares möjligheter att försörja sig på rennäring. Vi anser att det behövs en instans på hög nivå som t.ex. inom FN, som ska agera juridiskt ombud och stöd vid exploatering och ingrepp av mark och vatten som påverkar samiska näringar. Det behövs en plattform där alla samebyar kan utbyta erfarenheter och finnas som stöd för varandra och agera gemensamt i olika frågor.
7. Vi påminner om att varje samisk ungdom har rätt att prata samiska. Samiska ska få användas både i formella och informella sammanhang. Vår uppmaning är att alltid använda samiska när det är möjligt. Vi anser att alla har rätt att prata samiska utifrån sina egna kunskaper och sin dialekt, och mötas med respekt och vägledning vid behov. Barn och unga ska få möjlighet att utan spärrar använda språket. Samiska skall prioriteras vid varje situation. Vi anser att det är viktigt att det finns möjligheter för samiska ungdomar att träffas, prata samiska och knyta nya kontakter för att stärka den samiska identiteten.
8. Vi påminner om att samiska ungdomar har rätt att på internet öppet visa sin samiskhet och använda samiska utan oro och rädsla. Vi inspirerar ungdomar att använda samiska på sociala medier, och kräver virtuella forum på samiska. Det är brist på samiska virtuella kommunikationsforum, och vi vill att det skapas mötesforum för ungdomar på samiska. Vi vill uppmana ungdomar att med stolthet visa sin samiskhet och att aktivt använda samiska på sociala medier. Redan existerande sociala forum bör anpassas för samisktalande ungdomar. Vi uppmanar samisk media att bryta det koloniserade tänket, som till exempel vid

väderrapporteringar inte nämna specifika landsgränser. Vi är ett gränsöverskridande folk, vi lever och bor i Sápmi.

9. Vi kräver att samiska ungdomar ska ha rätt till utbildning som grundar sig på samiska värderingar och behov. Vi anser det viktigt att få fram mer läromedel och samisk litteratur av bra kvalitet. Vi kräver att skolor i majoritetssamhället ger mer undervisning om samer och att undervisningen skall vara aktuell och korrekt.
10. Vi anser att samisk ungdom har rätt att få vidarefört traditionell kunskap, till exempel i form av duodji, kultur och mytologi. Vi kräver att samiska barn och ungdomar ska ha lagstadgad rätt till undervisning i estetiska och praktiska ämnen som är knutna till traditionell samisk duodji, musik och kultur. Tillsammans med rätten till samisk språkundervisning, bör rätten till det immateriella kulturarvet också lagstadgas.
11. Vi kräver att samiska ungdomar ska ges förutsättningar för att kunna utbilda sig och utöva de traditionella kunskaperna. Traditionella kunskaper kring redskap, naturgeografi och tillvägagångssätt har ärvts från tidigare generationer och utgör grunden i den samiska kulturen. Samer ska ha rätt att arbeta med sina egna traditionella näringar enligt sina kulturella traditioner och rättigheter.
12. Vi kräver att samiska ungdomar ska ha rätt att lära sig traditionella näringar, t.ex. ska samisk ungdom i Tana ha rätt att lära Tanas traditionella fiskemetoder (drivnätsfiske, fiskegarn) och att man bevarar dessa viktiga kulturkunskaper för framtiden. Vi påminner om att samer har rätt att lära sig traditionella fångstmetoder, och att dessa viktiga traditioner inte får försvinna på grund av staternas aktiviteter.
13. Vi anser att ett rättsligt skydd mot plagiat av den samiska slöjden, duodji/vätnoe, såsom traditionella former och mönster, bör instiftas. Slöjden har ett starkt symbolvärde för den samiska identiteten och den samiska kulturen. Den är också ett kännetecken och en identitetsmarkör.
14. Vi kräver att samisk språkbadsverksamhet och språknästen får fast finansiering. Vi understryker att varje same har rätt att ha samiska som sitt modersmål. Man ska ha rätt att få lära sig samiska på skolan som modersmål eller som andraspråk. Vi ser med oro på att samiska som undervisas som främmande språk inte tillräckligt stärker utvecklingen av samiska ungdomars språk och identitet, och vi betonar att samiska inte är ett främmande språk för någon samisk ungdom.
15. Vi förväntar oss att samiska ungdomar erbjuds möjlighet att efter studier återvända till samiska områden. Behovet av arbetstillfällen i Sápmi är stort, och likaledes måste det ges information om möjliga arbetstillfällen till samiska ungdomar.
16. Vi understryker att samer har rätt att existera som samer och utöva samisk kultur utan att utsättas av rasism, kränkningar och diskriminering, varken från regeringar eller privatpersoner. Vi anser att det är diskriminerande av statliga myndigheter att inte ge samer förutsättningar att använda det samiska språket och att utöva kultur och näringar som samer har rätt till.
17. Vi uppmanar staterna att snarast genomföra minimumstandarder i Förenta Nationernas deklaration om urfolksrättigheter, FN: s konvention om barns rättigheter, FN: s konvention om civila och politiska rättigheter och i ILO: s konvention nr. 169 om urfolk och stamfolk i självstyrande stater, och att de rättigheter som anges i konventioner och deklarationer ska respekteras.
Med hänvisning till Förenta Nationernas Konvention om barns rättigheter, artikel 2 understryker vi att inget barn eller ungdomar ska diskrimineras för sin hudfärg, ras, åsikter

eller ställning i övrigt. Lägsta rättighetsnivå i Nordisk samekonvention bör utgå från internationell urfolksstandard.

18. Vi kräver att staterna Sverige, Norge, Finland och Ryssland etablerar samiska hälsocentrum med forskning för vård och hälsa. Det krävs en nationell handlingsplan för förbättrad kapacitet för hälso- och sjukvård och information på samiska. Sjukvårdsanställda bör få utbildning i samisk kultur för att kunna ge god kvalitativ vård åt samer. Samer har rätt till att få likvärdig vård som övriga i samhället. Det bör etableras särskild företagshälsovård för yrkesverksamma renskötare, fiskare, slöjdare och andra samiska kulturella näringsverksamheter. Vi kräver likvärdig vård för samer, d.v.s. god sjukvård, kulturkompetens och språkkompetens.
19. Vi påpekar att projekt som riktar sig mot barn och ungdomar gällande fysisk och psykisk hälsa bör främjas.
20. Vi uppmanar staterna att främja den samiska idrotten. Idrott främjar hälsa och ger samiska ungdomar möjlighet att uttrycka sin samiska identitet. Idrott har i alla tider haft en stor social betydelse i det samiska samhället och samiska idrottsevenemang är viktiga mötesplatser i Sápmi.
21. Vi anser att samer har äganderätt till forskning om samer och dess leverne. Det har sedan länge pågått forskning om samer, men i många fall är inte samer inkluderade i forskningen, det forskas om samer men inte med samer. Det krävs en förändring. Det finns etiska riktlinjer för urfolksforskning som alla forskare bör förhålla sig till.
22. Vi kräver att unga samers situation i Ryssland ska förbättras samt att den samiska kulturen får utrymme och möjligheter att utövas och utvecklas.
23. Vi uppmanar staterna att främja möjligheten att transportera och sälja varor mellan länderna som ingår i Sápmi. Vi samer utgår ifrån ett gränsöverskridande perspektiv och vår verksamhet ska kunna bedrivas trots olika nationella juridiska system.
24. Jojken är en central del av den samiska kulturen därför ska framförallt unga få möjligheten att lära sig att jojka, och ha möjlighet att ge uttryck för sin kunskap på både små och stora arenor.
25. Vi understryker vikten av att förhindra och bromsa de klimatförändringar som är resultatet av mänsklig påverkan. Samisk ungdom är bestörta över den utveckling som sker och känner en stor oro inför framtiden. Den samiska traditionen är att värna om naturen. Samer har levt av och med naturen och har en stark tradition av att inte nyttja mer av än det som behövs. Vi betonar vikten av att utveckla ett hållbart samhälle och kräver att resurser tillges samiska näringsutövare för att näringarna ska kunna hantera och utvecklas för att möta den negativa klimatutvecklingen.